

Let izhaja vsaki ponedeljek. Naročnina: za 1 mesec L. 2, za 3 mesece L. 22, za 6 mesecev L. 40, za leto L. 75, v inozemstvo mesečno L. 650 vsk. — P. 100 st. — Oglasnina za 1 mm prostora v prvem letu L. 1.50, za drugo leto L. 1.20, za tretje leto L. 1.00, za četrto leto L. 0.80, za peto leto L. 0.60, za šesto leto L. 0.40, za sedmo leto L. 0.30, za osmo leto L. 0.20, za deveto leto L. 0.10, za deseto leto L. 0.05.

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst, ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglaš, reklamacije in denar pa upravnisti. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankiramo pisne se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarna "Edinost". Peduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci 17. L. n. — Telef. št. 372. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Pismo iz Grčije

ATENE, meseca julija.

Pred vojno je bilo glavno mesto avstro-ogrsko monarhije sila, ki je bila politično središče, posebno kar se Balkana tiče. Celo Evropa je s pozornostjo sledila govorom avstrijskih državnikov in delovanju nadvojvod ter znanega ministra avstro-ogrsko monarhije. Ta politika dualistične monarhije, ki je kaj čisto izzvala v svetu nemire, se je razvijala polagoma a vztrajno h katastrofi svetovne vojne, radi katere trpi svet še danes. Pred vojno je bilo čisto nekaj naravnega, ako se je človek na Dunaju informiral o balkanskih vprašanjih in delil ono mišljenje, ki so ga stvorili "dunajski fabrikanti". Povsem razumljivo torej, ako je tudi svetovno novinarstvo poslalo na Dunaj svoje zastopnike, da od tam sledijo dogodkom na Balkanu in da od tam seznanjajo občinstvo, ki se za balkanska vprašanja zanima, z dolgovznimi poročili.

A časi so se izpremenili. Podjarmljeni narodi so se v svetem navdušenju osvobodili in na podlagi trianonskega mira ne igra avstrijska politika niti v svetovni politiki niti v politiki bližnjega vzhoda nikake vloge več. Ako se včasih sproži vprašanje združitve Avstrije z Nemčijo, vzbudi to v srednji Evropi nemir, ki pa se poleže že drugi dan.

In vendar, četudi je danes Dunaj daleč od onega političnega pomena, kakršnega je imel pred vojno, ima še vedno brez števila mednarodnih političnih agencij in nesteto posebnih poročevalcev važnejših svetovnih listov. A to ne more iz žurnalistično - matematičnega razloga, da bi lovili vesti, ki se Balkana tičejo, marveč iz čisto fizične "komoditete". To večja predvsem za one dunajske novinarje, ki oskrbujejo z vestmi eno ali več angleških ali ameriških agencij ali listov. Ti novinarji, ki niso bili mogoče nikoli delj časa na Balkanu, vodijo balkansko politiko in brzojavijo svojim listom ali agencijam zanimive balkanske vesti. Medtem ko je Jugoslavija spriča neposredne telefonske zveze Beograd-Dunaj izven območja teh novinarjev, je pa Romunija, Bolgarija, posebno pa Grčija kaj primerna žrtve zamaknenosti dunajskih posebnih poročevalcev. Periodično se v Romuniji in Grčiji gojijo krvavi prevrti, revolucije, pogošne borbe, tako da leže na cestah kupi mrtvih in teče kri v potokih, in to vedno tedaj, ko vlada v Bukarešti in v Atenah popoln mir in ko srebamo z zadovoljstvom črno kavo v kavarni, ali pa parimo svojo kožo na vročem solncu. Človeka se polasti groza, ko čita časopise in s hvaležnim srcem želi svojim državljanom srečo in dolgo življenje, ker mu jamčijo za mir. Medtem pa se črtajo krediti, ki so bili ponujeni nemirnim balkanskim državam, kar je za trgovinski razvoj teh držav lahko usodnega pomena, to vse na račun neodgovornih "novinarjev", ki izkoriščajo južnjaki temperament in strankarstvo, da lahko ribarijo v kalnem.

Pretekle dni so se razširile grozne vesti, ki so si jih bili izmislili dunajski inozemski posebnih poročevalci in ki so se topot nanašale na Grčijo. Kaj se je prav za prav zgodilo? Radi povišanja grškega življenjskega indeksa je bila v makedonskih tobačnih tovarnah proglašena zapora, ki je bila več ali manj komunističnega značaja. Kadar pride do večjih stavk, potem mora priti tudi do spopada in tako je prišlo tudi v Makedoniji do spopada, ki se je končal z nekaj mrtvimi in nekaj ranjenimi. Stavka je izzvala splošno simpatijo tudi ostalih delavskih zadrug, ki so izjavile svoje solidarnost, tako da je bila Grčija, kakor vedno v maju ali juniju, pred splošno stavko. Do splošne stavke ni prišlo. Tobačni delavci so dobili zagotovilo, da se jim plača poviša, in v Grčiji vlada "novi mir in red. No, kakne vesti pa prinašajo dunajske novine? V Grčiji je izbruhnila revolucija. Vojne ladje se nahajajo pred Mitilonom in s tež-

kim topovi streljajo na mesto. V Pireju in Solunu so zgradili po cestah barikade. Poulične borbe trajajo celo noč, kri teče v potokih in na jugoslovenskem ozemlju se dobro slišijo topovi iz Soluna." Najslabše je pri tem seveda to, da sprejemajo take izmisljene vesti resne agencije kakor je na primer "Associated Press" in da prinašajo take vesti listi kakor je "New York Times".

To delovanje dunajskih novinarjev škodi neizrečno državi, ki se s čudovito energijo in preko nepopisnih tekočih trud, da bi se rešila iz zmešnjave, v katero jo je pahnilo Pangalosovo samoderžavo, in da bi iz Grčije napravila povsem normalno državo. Mednarodni kredit je ravno v balkanskih državah velike važnosti, pri tem pa ni potreba poudarjati, da je ta kredit znatno izpodkopan in oslavljen z izmisljenimi vestmi, ki se ne skladajo z novinarsko častjo. Tej čisto politični in ekonomski strani se pridružuje še druga okolnost: v Atenah je večje število inozemskih dopisnikov in poročevalcev, ki spričo balkanskih življenjskih prilik in balkanskih upravnih metod ne morejo opisovati dogodkov tako, kakor so se bili v resnici dogodili. Balkan ni danes več zavrženo dete, kakor je bil to pred vojno. Zapadna industrija se v ostri borbi trudi, da si osvoji balkanski trg. Dopisniki se trudijo, kolikor jim razmere dovoljujejo, da to delovanje zapadnih industrij vsestransko podprejo s tem, da opisujejo dogodke tako, kakor so se izvršili medtem ko se "dunajski fabrikanti" trudijo, da posvedo ali neposredno to delovanje tukajšnjih dopisnikov uničijo ali pa vsaj ovirajo. Skrajni čas je že da se prepreči delovanje dunajskih novinarskih central pri proizvodnji balkanskih vesti.

Pogreb Ivana Giolittija

Sožalje braziljskega parlamenta

CAVOUR, 19. Zemski ostanek Ivana Giolittija so bili včeraj položeni k večnemu počitku. O grobna množica se je bila zbrala v Cavourju, da izkaže bivešemu ministrskemu predsedniku, sivolasemu državniku poslednjo čast.

Sožalne brzojavke so poleg drugih poslali tudi Piemontski, Aostski, Bergamaški in Genovski vojvode, minister Rocco grof Volpi, ravnatelj zavoda "Banca d'Italia", maršal Caviglia, kakšnih 140 senatorjev in poslancev ter mnogi drugi.

Zalni sprevod je krenil izpred Giolittijeve hiše ob 15. uri. Ob mrtvaškem vozu so stopali Bergamaški vojvoda, turinski prefekt, senator Facta kot zastopnik senata, on. Guglielmi kot zastopnik poslanske zbornice, cavourski potoštat in on Soleri. Njim so sledili sorodniki in dolga, nepregledna vrsta dostojanstvenikov ter pokojnikov prijateljev in častilcev.

Med številnimi venci je bilo opaziti tudi kraljevi venci, vezan z modrim savojskim trakom, opremljenim z zlatimi črkami "V. E." in s kraljevske krono. Častno stražo je tvorilo 900 orožniških gojencev v paradni uniformi.

Zemski ostanek Ivana Giolittija so bili položeni v družinsk grobnico nasprotni grobnih spomenikov družin Plocchiu in Giolitti.

RIO DE JANEIRO, 19. Braziljska zbornica je v znak sožalja radi smrti italijanskega državnika Ivana Giolittija prekinila sejo za eno minuto. Poslanci so nato odobrili predlog naj se pošlje italijanski poslanški zbornici sožalna brzojavka.

BUDIMPEŠTA, 19. Zastopnik madžarske visoke zbornice je v njenem imenu izrazil tukajšnje mu italijanskemu poslaniku sožalje radi smrti on. Ivana Giolittija.

Pogreb generala Sanne

RIM, 19. Danes se je na svečan način izvršil pogreb generala armadnega zbora Karla Sanne, predsednika posebnega tribunala za zaščito države. Pogreb so se udeležili zastopniki parlamenta, zastopniki vlade in fašistovske stranke, člani posebnega tribunala ter civilni in vojaški dostojanstveniki.

Ruski lomilec ledu prispele v King's bay

Rešeni člani ponesrečene ekspedicije se bodo v kratkem vrnili v domovino

RIM, 19. Tiskovni urad načelnika vlade poroča: Po naročilu načelnika vlade, se bodo rešeni člani ponesrečene polarne ekspedicije nemudoma povrnil v domovino. Ladja "Città di Milano" jih bo prepeljala v Narwick. "Città di Milano" se bo nato vrnila spet v King's bay da nadalje sodeluje pri iskanju pogrešanega zrakoplova in ostalega dela posadke.

Obenem je predsednik vlade prepovedal vsem članom ekspedicije, dajati katerekoli nadaljnje izjave, izdajati proglase ali dovoljevati intervjue.

STOCKHOLM, 19. Švedske rešilne ekspedicije se vračajo v domovino. Eden njihovih voditeljev je izjavil poročevalcu lista "Dagens Nyheter", da bo general Nobile že tekom prihodnjega tedna odpotoval. Le nekoliko časa se bo ustavil na Norveškem. Ladja "Città di Milano", ki bo prepeljala v Narwick rešeni del posadke ponesrečenega zrakoplova, se bo nato vrnila v King's bay in bo ostala na Svalbardih še vse poletje.

Tekom prihodnjega tedna bodo odpoklicani s Svalbardov še ostali švedi, ki so sodelovali pri reševanju italijanske ekspedicije.

Mariano je bila odrezana noga

KOPENHAGEN, 19. Zdravnik ladje "Città di Milano", ki se nahaja sedaj na ruskem lomilecu ledu "Krasin", je moral korvetnemu kapetanu Marianu odrezati nogo, ki mu je zmrznila na poti od taborišča pri otoku Foynu do Brockovega otoka. Mariano in Zappi bosta ostala še nekaj časa na ladji ker bosta pomagala pri iskanju trupla švedskega profesorja Malmgreena.

V pričakovanju rešenega dela posadke ponesrečene polarne ekspedicije

KING'S BAY, 18. Ruski ledolomec "Krasin" je imel prispeti v King's bay že sinoči ob 23. A ga takrat se ni bilo. Pričakovano se pa od ure do ure. Na ladji "Città di Milano" se je medtem vse pripravilo za sprejem rešenih članov ponesrečene italijanske ekspedicije. Na ladji se se zbrali tudi častniki z obeh švedskih ladij "Tanje" in "Questas".

Tekom noči je prejela brezžična postaja na ladji "Città di Milano" sporočilo s "Krasina" da je bil okrog polnoči nasprotni rtu Mitri. Nato mu je odplula nasproti majhna ladja s filmskimi operaterji.

"Krasin" v King's bayu

RIM, 19. Radiopostaja na ladji "Città di Milano" poroča, da je ledolomec "Krasin" prispele danes v King's bay.

Švedsko in drugo časopisje ter rimski listi

STOCKHOLM, 19. Švedski tisk se mnogo bavi z vestmi o rešitvi ruske skupine in o negotovi usodi profesorja Malmgreena. Sledil je tudi s pozornostjo zadevnemu pisanju italijanskih listov. Na nekatera italijanska poročila sta sedaj odgovorila tukajšnja dnevnika "Stockholms Tidningen" in "Dagens Nyheter".

Prvi prav, da so bili italijanski listi bržkone premalo poučeni o vidikih, s katerih je švedski tisk presojal Mariana in Zappija, ki sta pustila bolnega Malmgreena na Brockovem otoku na njegovo lastno željo in ki sta se pri tem ozirala bolj na svojo važno nalogo doseči po kopnem rešilne akcije. Na splošno pravi omenjeni list je švedski tisk zahteval le da se uvede v vsej zadevi nepristranska preiskava, da se dožene vse podrobnosti o rešitvi.

O izjavah obeh italijanskih častnikov ne dvomimo. Nasprotujočih si informacij, ki so privede do potrebe, da se uvede preiskava, je kriv neki drugi član ekspedicije. Če bi se bil pri tem že od vsega početka pokazalo, da namerava dajati jasna poročila, bi gotovo ne nastalo sedanje nezaupanje, ki se je sedaj pokazalo v raznih drž-

vah tudi napram docela resničnim izjavam.

Slične so tudi izjave drugega omenjenega lista in ostalih švedskih listov.

RIM, 19. Spričo švedske zahteve, da se uvede preiskava radi doslej še negotove Malmgreeneve usode, in spričo zahtev francoskih, nemških, ameriških in norveških listov, naj se uvede pod vodstvom Družbe narodov mednarodna preiskava, je priročil današnji "Teve-re" daljši članek, v katerem pravi, da je vse to groteskno, da je zverinsko in končno da je že neznosno. List pravi: "Če bi Francozi že hoteli, naj uvedejo supernacionalne preiskave o nenačrtovanih umorih Bonser-vizija in Petljure. Ta poslednji se je dogodil še pred kratkim Takih preiskav bi bilo tudi želeli, v kolikor bi zamogle končno pojasniti vprašanje, ali je mogoče prebivati v Parizu in ali so njegove ulice in njegova zbirališča tujecev dovolj varna. To je v resnici supernacionalno vprašanje. Preiskavo o poarni ekspediciji pa naj poskušajo izvesti predlagatelji sami: Če fašizem še ni pokazal svojega pravega lica, potem je za to baš sedaj najlepša prilika."

Dementi

RIM, 19. Tiskovni urad načelnika vlade je objavil poročilo, v katerem dementira vest ki jo je objavila neka ameriška agencija, da bosta Mariano in Zappi ostala v King's bayu, da bi sodelovala pri iskanju trupla Malmgreena.

Sestanek osrednjega mednarodnega odbora

RIM, 19. Danes se je sestal pod predsedstvom on. Turatija osrednji mednarodni odbor ki je med drugim razpravljal o spremembah določil glede nadzorovanja pekov po bodoči racionalizaciji pekarn.

Proces proti komisarju ladje "Principessa Mafalda"

GENOVA, 19. Pred tukajšnjim kazenskim sodiščem se je sinoči ob poznuri zaključil proces proti kapetanu Franu Russu drugemu komisarju parnika "Mafalda". Obdolžen je bil, da si je neopravičeno prilastil 120 tisoč lir, ki jih je on hranil na ladji, a ki so bile last ponesrečenec. Ko se je bil parnik popotil je Russo rešil ta denar, a ga ni izročil. Pri preiskavi na ladji "Conte Verde", s katero so bili brodolomci prepeljani v Italijo, so našli v žepu obtoženčevih hlač navedeno svoto. Obtoženec se je branil izjavljajoč, da je bil popolnoma pozabil na denar radi duševnega stanja, v katerem se je nahajal po katastrofi. Sodišče je obtoženca oprostilo.

Posledice vročine

Več smrtnih nesreč v severni Italiji

MILAN, 19. V nekem tukajšnjem kanalu je utonil 13-letni Arnold Baire. Šel se je kopat pa ni znal plavati in tako ga je dohitela smrt v vodi. Ista usoda je zadela Arnolda Quaglio v Rogoredu.

Tudi reka Pad je zahtevala dve mrtvi žrtvi. V Papozzeju pri Adriji so valovi požrli 13 let starega Srečka Pratijsa, pri Parmu pa je utonil v reki 24-letni Peter Rossi.

Iz Bergama poročajo, da je pri kraju Ponte San Pietro zadela solnčarica nekega delavca v Modeni pa je podlegel nezgodni vročini 41-letni železničar Adolf Rota.

FIRENCE, 19. V Portoferrariju je umrl za solnčarico težak Narciz Salvi. Pri delu se je zgrudil nezavesten na tla. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico a je kmalu izdihnil.

GENOVA, 19. 51-letni delavec Peter Barbini je včeraj pri delu v pristanišču umrl za solnčarico.

FERRARA, 19. Tudi v bližnjem Fiessu Umbertianu je vročina zahtevala eno človeško žrtev. Petdesetletni kmet Brunelli je mlatil žito, pa ga je seveda mučila pri delu huda žega. Da bi jo pogasil, je zgrabil veliko steklenico in jo nagnil k ustom. Izpil je v dušku dva litra vode. Kmalu pa ga je začelo zvijati v trebuhu, da se je v groznih bolečinah zgrudil na tla in umrl.

Pred končno odločitvijo o sestavi nove jugoslovenske vlade

Poslanik Rakić v Beogradu

BEograd, 19. Dasi ravno je mandator krone zaključil svoja posvetovanja, bi se dalo po današnjih večernih listih sklepati, da bo general Hadžić jutri vrnil kralju mandat. Vidni razlogov za to pa ni in, kot kaže, je pisanje beograjskih listov v tem pogledu neosnovano. Iz izjave generala Hadžića, ki je jepodal novinarjem po svoji da našnji avdienci pri kralju, ki ga je sprejel obenem z jugoslovenskim poslanikom v Rimu Milanom Rakićem, je nasprotno razvidno, da je njegova misija uspešna ter da bo že jutri pričel sestavljati delovni program svojega novega kaibneta.

Rimski poslanik Milan Rakić je dospel v Beograd danes opoldne in je novinarjem že na postaji izjavil, da ne prihaja na poziv mandatorja krone, marveč da ga je pozval zunanji minister. In res je poslanik takoj odšel k zunanjemu ministru dr. Marinkoviću, s katerim je imel skoro dnevno konferenco. Takoj po tej konferenci je poslanik Rakić posetil generala Hadžića ter ostal pri njem skorodve uri. Nato sta ob 17.45 oba odšla na dvor, kjer ju je sprejel kralj v skupni avdienci, ki je trajala do 19.45.

Pri odhodu z dvora poslanik Rakić ni hotel dati nikake izjave, general Hadžić pa je novinarjem dejal, da zaenkrat še ni nobenih sprememb in da ni ničesar novega. Rekel je tudi, da se je danes posvetoval s poslanikom Rakićem in da bo te razgovore nadaljeval še jutri opoldne. Končno je povedal, da bo lahko dal jutri mnogo obširnejšo izjavo. General Hadžić se je nato odpravil domov. Poslanik Rakić pa je spet odšel v kabinet zunanje ministra kjer ga je pričakoval dr. Marinković.

Za jutri dopoldne ob 9. uri je napovedan sestanek vseh ministrskih kandidatov pri zunanjem ministru. Sestanka se bosta udeležila tudi oba poslanika dr. Gjurić in Rakić. Nocoj so bili beograjski politični krogi prepričani, da se bo jutri končno odločilo, ali bo tekom dopoldneva sestavljena nova volilna vlada ali pa bo general Hadžić vrnil kralju svoj mandat. Kaj bo sledilo v tem drugem slučaju, se še ne da povedati.

Jugoslovenski finančni minister se je vrnil v Beograd

BEograd, 19. Z opoldanskim simplon-ekspresom sta dospela semkaj rimski poslanik Milar Rakić in finančni minister dr. Bogdan Marković, ki se je skoro šest mesecev mudil v inozemstvu zaradi pogajanj za najetje posojila.

Na vprašanje novinarjev je dr. Marković izjavil, da je o posojilu točno samo to, kar je bilo povedano že v komunikéju, ki ga je izdala vlada pred kakim 20 dnevi. Posojilo je bilo podpisano že takrat in posojilodajalci imajo dolžnosti in obveznosti napram državi, država pa napram njim. Gre samo za emisijo, ki je odložena do jeseni.

Jovanović o vladni krizi v Beogradu

Komentar milanskega lista in rimskega "Giornale d'Italia"

MILAN, 19. Beograjski poročevalec milanskega lista "Corriere della Sera" je imel razgovor z Jovanom Jovanovićem, na čelnikom jugoslovenskih zemljoradnikov. Jovan Jovanović je govoril predvsem o nettunskih dogovorih in rimskem paktu. Uvodoma je Jovanović rekel: "Po ujedinjenju Italije se italijanski rodoljubi rekli: — Italija je ustvarjena. Sedaj je treba stvoriti Italijane! — Ne kaj sličnega lahko rečem o Jugoslaviji. Mi smo ujedinjeni še le deset let. Spričo tega ne bo kriza, ki vlada danes v naši državi, poslednja." Kar se tiče nettunskih pogodb je Jovanović izjavil: "Po mojem mnenju se nettunse pogodb ne smeje ratificirati. Večina naroda jih smatra za državi škodljive, ki ogrožajo dalmatinsko industrijo in prometna sredstva. Govori se: podpisali ste jih, zato mo-

rate vaš podpis tudi spoštovati. Dobro! A Italija, ki je podpisala rimski pakt z Jugoslavijo, je podpisala tudi dvoje zavez. pogodbo z Albanijo in ti pogodbi sta naši državi nasprotni." Jovanović trdi, da nimajo nettunse pogodbe danes več one vrednosti, ki so jih imele ob podpisu. Nettunse pogodbe bi morale biti krona prijateljskih odnosov Jugoslavije z Italijo, a kakor hitro je bila podpisana tiranska pogodba, je bil rimski pakt močno okrnjen. Tudi je Italija medtem sklenila pogodbo z Madžarsko in se "skoro" izrazila za revizijo trianonskega mira. Za Italijo bodo imele nettunse pogodbe večjo realno vrednost, ako jih bo odobrili celokupen naš narod. V nasprotnem slučaju bodo imele isto vrednost, kakor vse vsiljene stvari, kar velja tudi za prijateljsko pogodbo."

K tem izjavam Jovanovića dodaja "Corriere della Sera" sledeči komentar:

"Jovanovićeve izjave dokazujejo, kako nepustljivo je stališče jugoslovenskih opozicionalcev napram nettunskim konvencijam in napram Italiji. Razen tega dokazujejo, kako sloni to stališče na umetnem potvarjanju politične resnice in na samovoljnem ocenjevanju namenov in ciljev pogodb, ki se bile podpisane v Nettunu."

RIM, 19. Izjavam, ki jih je podal beograjskemu poročevalcu milanskega "Corriere della Sera" načelnik jugoslovenskih zemljoradnikov Jovan Jovanović o odnosu med Italijo in Jugoslavijo, dodaja tukajšnji "Giornale d'Italia" daljši komentar, v katerem pravi:

Voditelji strank v Jugoslaviji še vedno govorijo o vprašanju odnosa med Italijo in Jugoslavijo z o no površnostjo in nepremišljeno stjo, kakor ju očituje gospod Jovanović. Takšne izjave zamorejo zanimati kvečjemu njihovo vlado in njihovo diplomacijo. Kar se pa nas tiče, smatramo za nepotrebno podčrtovati neskladnost teh gostobesednih telepatov in predvsem nezmišelnost običajne formule ki govori o ograjenosti izolacijski politiki proti Jugoslaviji. Kaj takega zamorejo verjeti samo nepoučeni ljudje v notranjosti države, drugod pa ne. Ni bila Italija ona, ki je odneglala roko svojim sosedom, marveč so vprav Jugoslaveni z svojo nezadržno megalomanijo poslabšali v teh poslednjih letih položaj. Pokazali so, da hočejo docela preprečiti izvedbo velikodušnega načrta onega prijateljskega pakta, ki ga sedaj puste, da se bliža svoji zapadlosti. Dočim je bila Italija po mišljenju, po tradicijah in po srcu vedno za neodvisnost narodov, česar bi se morali Sribi spominjati, so baš Jugoslaveni ograjali neodvisnost Albanije ter povzročili, da je postala potrebna ona uvedbena obrambna politika, ki utrjuje, brez drugih namenov, rimske dogovore.

Stjepan Radić okrevljal in bo šel na odhiti

ZAGREB, 19. Danes dopoldne je zdravnik dr. Gottlieb odstranil Stjepanu Radiću ovoj z rane, ker se je že docela zacelila. Zdravstveno stanje Radića je dobro, kljub temu pa mu je potreben daljši odhiti. Ali bo odpotoval v Slovenijo, na Primorje ali v Karlove vari, še ni končno odločeno.

Minister dr. Stresemann bo potoval v Karlove vari

PRAGA, 19. Nemški zunanji minister dr. Stresemann bo prispele v nedeljo, 22. julija, na odhiti v Karlove vari. Dr. Stresemann bo stanoval v hotelu "Britstol". V bližini tega hotela in sicer v hotelu "Savoy Westend" pa stanuje predsednik Masaryk. Za časa bivanja dr. Stresemanna v Karlovih varih se pričakuje tam tudi obisk češkoslovaškega zunanje ministra dr. Beneša in romunskega zunanje ministra Titulescu. Končno se v Karlovih varih že sedaj mudi avstrijski poslanik v Pragi dr. Marek.

Tukajšnji diplomatski krogi so mnenja, da se bodo za časa dr. Stresemannovega bivanja v tem kopališču vršila važna politična posvetovanja med omenjenimi državni.

PARIZ, 19. Prekoceanski parnik "Paris", ki je prispele v nedeljo v Le Havre, je natovril v New-Yorku 245 sodov zlata v skupni vrednosti 13.763.553 dolarjev za francoski državni sklad. Parnik "Rochembeau", ki bo priplul v Le Havre nekaj dni kasneje, bo pripeljal 250 sodov zlata v vrednosti 13.845.406 dolarjev.

Položaj v Mehiki

Preiskava za izsleditev zarotnikov
NEW-YORK. 19. Mehika policija se ni izsledila organizatorjev atentata na predsednika Obregona. Verjetno je, da se je pripravil atentat v mešanskih krogih, med katerimi je imel Obregon mnogo nevarnih nasprotnikov. Preiskava se nadaljuje z veliko vnemo. Policija je napovedala, da bo v kratkem aretiranih več zarotnikov. Predsednik Calles je gospodar položaja. Danes se je sestala v Mehiku stalna parlamentarna komisija za rešitev politične krize.

Nemiri v Makedoniji

Spopadi med somišljeniki
Protogorova in Mihajlova
ATENE. 19. Bolgarsko-grška meja je zaprta že dva dni. V tukajšnjih krogih krožijo vesti o krvavih spopadih med somišljeniki Protogorova in somišljeniki Mihajlova. V nekem spopadu v bližini Trumadije je bil padlo kakih sto Makedoncev med njimi tudi generala Zekov in Bojadjev.

Iz tržaškega življenja

Nego mu je stilo
Komaj 4-letni Florind Polli, stanujoč v ulici Molin grande št. 11, se je večeraj popoldne okoli 16 ure igral v bližini nekakega tovornega avtomobila, ki se je bil ustavil na vogalu ulice Caripson. Čez nekaj časa se je sofer, ki se je bil za hip oddaljil po opravkih, vrnil k avtomobilu ter ga spravljal v tek. Ker ga je hotel obrniti, je zavozil za par korakov nazaj. Na nesrečo so se mači Florind tedaj nahajal za avtomobilom, tako da ga sofer ni mogel zapaziti; deček se ni utegnil umakniti in je prišel z tovo nogo pod kolo avtomobila, ki mu je stilo ud v stopalo. Nesrečni otrok je bil prepeljan v kirurški oddelk, kjer se bo moral zdraviti najmanj mesec dni. Sofer je bil aretiran in odveden na bližnjo postajo mestnih stražnikov, kjer je bil zasilan. Nato je bil začasno izpuščen na svobodo.

Kako je premeten ptiček prišel po ceni do gnjati

Predvčerajšnjim je stopil v prodajalno slaninara Tomaža Masé v ulici Scuole Nuove št. 20 mlad možič in dejal, da bi rad kupil tri lepe gnjati za neko restavracijo v Barokovljah. Priporočil je pa, da nima dovolj denarja pri sebi, zato da bo blago plačal po dostavitvi. Masé ni imel nič proti temu, vendar pa ni hotel kar tako izročiti treh gnjati neznanecu, zato je iz previdnosti naročil svojemu vajencu Mariju Zlobcu, naj spremi neznanca in naj ne izroči blaga brez denarja. Ko sta Zlobec in neznanec dospela v Barokovlje, je slednji naročil fantu, naj ponese dve gnjati v restavracijo «Excelsior», kjer da bo takoj dobil denar. Tretjo gnjato naj pa ta čas prepusti njemu v varstvo. Fant je res storil tako, toda v restavraciji je v svoje nemalo presenečenje zvedel, da ni nihče naročil gnjati. Se večje pa je bilo njegovo presenečenje, ko se je vrnil na ulico; neznanec je med tem izginil in kar je bilo najhujše, z njim je izginila tudi gnjata, vredna 160 lir. Fant je kmalu uvidel, da ga je neznanec spretno zvalil na limanec, zato je javil stvar barokovljanskim orožnikom. Imel je srečo, kajti kmalu potem so orožniki našli gnjati v neki drugi restavraciji, kjer je bil premeten ptiček medtem že prodal.

Mati nohote oparila lastnega otroka

Marija Pahor, stanujoča na Vrde — Brandesia št. 836, je večeraj pripravljala doma žito in v ta namen je hotela ponesti na dvorišče nekoliko vrele vode da bi jo nalila v vedro, ki ga je prej pripravila tam. Toda ko je stopila iz kuhinje, se ji je njena 2-letna hčerka Marija, ki se je igrala na dvorišču, zaletela pod nogo, tako da je ženska radi sunka razlila vrelo vodo, ki je pljusnila na otroka in ga hudo oparila po obrazu, prsih in rokah. Ubogo dekletce je bilo prepeljano v mestno bolnišnico, kjer je bilo sprejeto v nevarnem stanju v kirurški oddelk.

Dva nezgodi

Preživljamo vprav pasje dneve. Neznosna vročina žene staro in mlado v kopalnice. Kar «leže in gre» beži, če le more, iz mesta k morju, da si ohladi razpahljeno telo v Neptunovem objemu. Tako se je bila odpravila večeraj v Barokovlje tudi 22-letna Emilija Mikolč, stanujoča v ulici S. Lazara št. 13. Hladni valovi so jo vabili in nič čudnega ni, če je v mladostni razposajenosti in v navdušenju pozabila na... previdnost. Kdo bi počasi lezel v vodo — si je mislila. — Kar skočila bom. Ni pa premerila, vsaj z očesom, globčino morja, preden se je zagnala v lahne, oživljajoče valove. In tako se je zgodila nesreča. Emilija je zadele z glavo ob skalo, ki je zavrato prežala v vodi, in se ranila. Rana ni bila huda, pa je bil zato strah tem večji. Ljudje, ki so videli krvavečo dekle, so hiteli telefonirati rešilni postaji, katere avtomobil je kmalu prišel na barokovljansko nabrežje. Zdravnik je tam našel še drugega ranjenca, ki je čakal na zdravniško pomoč, in sicer Danjela Piščanca, stanujočega na Scali Santi 180. Piščanc se je bil medtem časom vozil z motoriziranim kolesom

po miramarski cesti, ko je nenadoma zavozil v kup gramoza, ki je ležal ob strani cesti, in je pri tem s silo padel na tla. Zadelo ga je sprito tega poškodbe po glavi. Zdravnik rešilne postaje je oba ranjenca obvezal, nakar sta sama odšla proti domu.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Seja odbora za razstavo razrušitve in obnove goriške pokrajine po svetovni vojni.
Odbor za razstavo razrušitve in obnove goriške pokrajine, ki je na veselejšem v Padovi, kot so trdi, dobro izpadla, je imel te dni sejo, na kateri se je določilo, da se zbira, ki se po naročilu načelnika vlade odpošlje v Rim, kjer se shranijo v muzeju, še izpopolnijo. Nadalje, da se razstava obnovi v septembru v Gorici in sicer v prid zgradbi spomenika padlim v Gorici.

Dež, dež, dež

Bilo je v terek kmalu popoldne. Črni oblaki so se nenadoma zbrali nad Gorico in še bolj nad Vipavsko dolino. Grmenje je malo ostrajšilo ljudi, ker so se bili toče, vendar pa — kdo bi mislil na točo, ko jo suša, strahovita suša v deželah! Saj toča skoro nima več kaj potočiti, zato si je vsakdo želel, da bi se že vsulo iz nabranih oblakov in da bi hladni dež okropil izsušeno zemljo. In res je dež po Gornji Vipavski dolini pričel padati in je padal več ur. Dasi je vmes ponekod naletavala toča, vendar ta ni napravila škode. Najbolj se je vsul dež okrog Vipave in po obrobem gričevju Vipavske doline. Manj ga je bila deležna Ajdovščina z okolico, kjer je dež skoro le omočil grozanski prah po cestah. Toda kolikor je bilo hladnega dežja, za vse to so nebu ljudje hvaležni. V Gorici ni bilo nič dežja; le par debelih kapljic je padlo, malo več ga je bilo v goriški okolici, zlasti ob Solkanu naprej proti Covanu. Tudi v hribičih je deževalo.

V sredo je deževalo po Furlaniji

Velesojem na Dunaju in v Smirni
Tukajšnja trgovska federacija nam sporoča, da se bo vršil od 2. do 9. septembra tega leta na Dunaju velesojem. Nacionalni izvozni inštitut daje inicijativo, naj se tega velesoja udeležijo, oziroma ga posreduje tudi trgovske trdnice goriške pokrajine. Predvsem pa one, ki trgujejo z vinom, oljem, sirom in sadjem itd. Po naših mislih, ko gremo še vedno za tem, da najdemo trg našemu sadju, ki so ga naši ljudje začeli zadnja leta zelo racionalno gojiti, ima ta velesojem veliko važnost. Istotako glede vina, ker vemo, da je pred vojno Dunaj konsumiral veliko našega vina — posebno vipavskega.

V septembru se bo vršil velesojem tudi v Smirni in Turčiji

Po glavi mu je dal

Na Zeleni križ se je prišel predsmotnim zdraviti precejšno rano na glavi neki Rudolf Volc, star 38 let, stanujoč v ulici Formica

15. Ko mu je strežnik obvezal rano, ki ni nevarna, je ranjenec pripovedoval, da ga je v nekem prepiru nekdo izmed njegovih prijateljev udaril po glavi.

V mesecu juniju

V mesecu juniju se je v Gorici rodilo 386 ljudi, umrlo jih je 217. Porok je bilo 87. Porastek ljudstva 169.

Padel je

7-letni deček Alfred Pavletič, stanujoč v ulici Casale št. 9, je tako nesrečno padel, da se je močno udaril po glavi.

Boj proti muham

Goriški poteštati je določil večko odredb, kako naj se v tej hudi peletni vročini pobijajo muhe. — Teh odredb se morajo strogo držati vsi gospodarji hiš, najemniki, voditelji raznih zavodov, vsi trgovci itd.

Iz policijske službe

Znani policijski marešalo Alojz Palumbo je povišan iz marešala 3. vrste v marešala 2. vrste in sicer pri policijski četni za politične zadeve.

Nov poštni ravnatelj

V Gorico je prišel na novo semkaj nameščen ravnatelj pošte in telegrafa, dr. Ivan Caccarelli.

BILJE

Požar. V noči med torkom in sredo in sicer okrog dveh po polnoči je pričelo nenadoma goreti v hiši Franca Cijana. Ker stoji hiša na samem, ni ognja nobeden zapazil razen domači ljudje, in še ti v času, ko je bila že vsa hiša v plamenih. Komaj so utegnili rešiti otroke in nekaj cunj za silo. Gasilec ni bilo od nikoder, zato je hiša kmalu popolnoma zgorela. Hiša sicer ni bila ravno velika, ker njen gospodar ni premožen človek. Vendar pa je zanj škoda zelo velika. Deloma pa je zavarovan proti požaru.

SVETO PRI KOMNU

Zgodaj je začela

Komenski orožniki so zaprli 16-letno Anko Kermelj, ker je osumljena, da je ukradla Josipu Kovarču iz Svetega št. 7 200 lir.

Pred par meseci je bila od komenskega pretorja obsodena na en mesec zapora, pogojno za 5 let, ker so se ji dokazale tatvine na škodo g. Franca Štuka in Alojzija Turka iz Komna ter Josipa in Marije Kovarčič iz Svetega.

PRAPETNO - BRDO

Preči suša

Navadno se godi, da če je na eni strani sreča, jo na drugi najraje ni. Letos se obeta pri nas jako bogata žetev, kakršne nismo imeli že dolgo let. Vsake vrste žito je polno zrna. Kar veselje je videti, kako se težko klasje majo v lahkem vetru po njivah. Na drugi strani pa nam preti velika suša. Namesto da bi otava lepo rastle, vane in se suši, navadno zeleni holmi so požgani od vročega solca in izsušeni. Zelena krme imajo poljedelci malo, da bi pokladali živini. Kar se pozna v mlekarji, kamor donesajo kmetje vsak dan manj mleka. Tudi po njivah se ponekod vidijo zle posledice suše, zlasti kjer so njive položne in kjer je plast zemlje manj visoka. Ljudje so v skrbeh, da bo to vreme traja

jalo še dolgo. Bati se je, da bo suša, če ne bo tokom desetih dni potrebnega dežja, poleg otave uničila tudi krompir, ki je pri nas najvažnejša vsakdanja hrana, in koruzo. Upanje imamo da se bo to stekleno-čisto nebo v par dneh odelo z oblaki in da bo blagodejen dež v kratkem omočil zemljo, ker bi potem imeli letos še vedno dobro letino, ako ne pride toča.

PODGORA

Konj se je splašal

Kmet Valentin Kožlin iz Ločnika se je peljal v Gorico. Preden je prišel do pevskega mostu, mu prihitel naproti avtomobil. Tega vozila se je peljal Konj, ki se je splašal. Voznik je opazil nevarnost, skočil z voza, toda nesreča je hotela, da je istočasno zvrnil konj s skokom vstran voz, ki je padel prav na vozniaka. Ljudje, ki so videli nezgodo, so prihiteli, dvignili voz in naznanili Zelenemu križu, kaj se je bilo zgodilo. Z veliko točnostjo je prišel voz Zelenega križa na lice mesta in odpeljal ponesrečenca, ki si je zlomil nogo v kolenu in si odrgnil desno roko v mestno bolnišnico, kjer se bo zdravil po mnenju zdravnika kakih šest tednov.

VRTOJBA

Zopet nesreča

Med igro so našli dečki na travniku zavoj z nenavadno vsebino. Zdelo se jim je takoj, da mora biti ta kaka gorljiva snov. Ne da bi mnogo razmišljali, so nasuli prah na kamen, z drugim so pa tolkli po prahu, dokler se ni ta vžgal z velikim zubljem. Osmolil je pri tem dvanaestletnega učenca Petra Gorkiča in mu prizadel opekline vseh treh stopenj na desni nogi, na desnem ramenu in na desni roki. Prepeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov, kjer so ugotovili zdravnik prej navedene poškodbe in izjavili, da se bo moral najmanj tri tedne zdraviti.

BORZNO POROČILO

Trst, 19. julija 1928.
Amsterdam 766-772, Belgija 264-50-268-50, Francija 74-60-74-90, London 92-724-92-924, New York 19-02-19-08, Španija 321-318, Švica 3667-3687/4, Atene 24-50-25, Berlin 452-25-458-25, Bukarest 11-50-11-90, Praga 56-424-56-724, Ogrska 330-336, Dunaj 266-25-272-25, Zagreb 33-474-33-774.

Uradna cena zlata (18.7.) L 368.35; vojnoodškodninske obveznice L 75.80; Liktorsko posojilo L 81.90.

V osmrtnici objavljeni v večerajšnji številki Edinosti naj se čita pravilno

ALOJZIJ BRAJNIK, namesto Andrej Brajnik, kakor je bilo pomotoma objavljeno.

MALI OGLASI

KAMJONČEK «Spa», z novimi gumijami, popolen se prodaja ali zamenja za majhnim avtomobilom. Via Vasari 4/V 768

BABICA, diplomirana, sprejema nesečeno dnevno. Govori slovensko, Bodulih Ana. Madonna Mare. 763

DNEVNE VESTI

Pravice učiteljev

ki so bili odslavljeni radi nezadostnega znanja italijanščine

Te dni smo javili, da je izšel zakon, kateri določa, da so učitelji, ki so bili razrešeni svoje službe radi nezadostnega znanja italijanščine, ki so jih izločili iz službe, ki jim daje pravico do pokojnine, deležni ugodnosti, o katerih je govor v čl. 27. kr. odloka od 13. avgusta 1926. št. 1500.

Omenjeni čl. 27. navedenega zakona se nanaša na one učitelje, ki so bili odpušteni na podlagi zakona od 24. decembra 1925, št. 2300 «radi manifestacij, ki so jih izvršili v uradu ali izven njega, in ker ne dajejo jamstva za izvrševanje svoje dolžnosti ali so postavljajo v nasprotje s splošnimi političnimi smernicami vlade.» Tisti izmed tak način odpuščenih učiteljev, ki so imeli ob času odpusta vsaj 15 let službe, imajo pravico do pokojnine drugi pa do enkratne odškodnine, ki znaša toliko mesečnih plač, kolikor let so služili, najmanj pa pet mesečnih plač.

Čl. 27. zakona o učiteljskih pokojninah, ki se novi zakon nanj sklicuje, pa določa naslednje: Učitelji, ki so bili odpušteni na podlagi zakona od 24. decembra (radi nasprotja s političnimi smernicami vlade), dobijo odškodnino če imajo vsaj 1 leto službe, pokojnino, pa če so dosegli 15 let službe. Odškodnina se likvidira na isti način, ki je predpisan za likvidacijo odškodnine učiteljem, ki imajo vsaj deset, a manj kot 25 let službe in so bili radi kakšne obsejne odpustitve. Pokojnina pa se likvidira po onih predpisih, ki veljajo za učitelje, kateri imajo 25, a manj kot 40 let službe in so morali zapustiti službo radi drugih razlogov, nego so navadni razlogi kot obnemoglost, starost 60 let itd. Če ima prizadeti učitelj 25 let službe, ima pravico do pokojnine, ki ne sme biti manjša od 2500 lir, če pa nima 25 let službe, se mu te pravice odreka in pokojnina ne izračuna brez ozira na omenjeni minimum.

Te določbe veljajo sedaj tudi za one učitelje, ki so bili odpušteni radi nezadostnega znanja italijanščine. Likvidacija odškodnine in pokojnine se vrši na podlagi plače, ki jo so dobivali 1. julija 1924. Pokojnina teče od onega dne, ko je prizadeti učinkovito nehal službovati.

Izlet od Tomaja

Piške nam:

Prijatelj V. Ažent je že davno gojil željo, spoznati zvezdo kršnega Krasa — Tomaja, to zelenico razpahljeno grude. Sva sicer od te strani Snežnika in se tudi mi prištevamo med Krasceve, a značaj našo naravo ne vsebuje pojma pristnega Krasa.

Izstopila sva v Sežani in jo ubrala peš proti Šmarjam. Prijatelja je prevzela škratova vročinska pesem. Ni je šlo slišal. Ko sem mu pojasnil, da sta škrat in vročina neločljiva pojma, so se prijatelji začeli neznanosno potiti. Sele pod častljivo šmarsko lipo, ki je menda edina te starosti na Krasu, je prišel malo k sebi in se je zanimal za prirodopisno stran in «zgodovino» škraka.

Tudi me je presenetilo njegovo zanimanje za poljedelsko plat: kakšna je zemlja, obdelovanje i. dr. Posebno so mu ugajali skrbno obdelani trtni nasadi, kraške plante in latniki. Trta kaže dobro, dočim je vse ostalo skoraj bedesno uničeno. Res žalosten je pogled na

PROMOCIJA

V Rimu je bil promoviran za doktorja obojega prava dr. Mihael Toroš, profesor bogoslovja v Gorici. Castitke!

Alikvote prevozni taksi na smolnati les

Izšel je ministriški odlok, ki ureja izterjevanje prevoznih taks na smolnati les, ki se rabi za obdelavo, in sicer oni, ki se uvažajo in oni, ki se producira doma.

Alikvota prevozne takse za les, ki se uvažajo iz inozemstva in ki jo izterjuje za vsak kvintal carinski urad ob uvoznju in sicer sorazmerno s srednjo letno ceno in teže — znaša v dobi od 1. julija 1928. do 31. decembra 1928. za smolnati les (jelka, macesen, smreka), trami, ki niso določeni za nadaljno obdelavo, le enostavno pravokotno obsekan — za vsak kvintal L 0.15; za rak-krv les ali le navadno oglatjen (krli) pa L 0.30.

Sežagan les: a) deske štirih metrov tramovje katerekoli dolgoti L 0.90; b) deske izpod 4 metrov L 0.90.

Rojstva, smrti in poroke v Trstu dne 18. julija 1928.

Rojeni: 7; mrtvi: 11; poroke: 4.

Darovi

Na «Cirilovnjaku» v Otoku darovala klapa Lir 30.— za «Šolsko društvo». Najsrčnejša hvala.

P O D L I S T E K

V. J. KRIZANOVSKA:

Pajčevina

Roman v štirih delih
Iz rušine prevedel I. V.

Rostislav se je zaničljivo nasmehnil. — Vidim, da ste si pridobili globoko poznavanje mojih značajev, zato ne bom ugovarjal. Kakor je moje prijateljstvo krhko, bi vam ga spet ponudil, če bi vam bilo potrebno; no, hvala Bogu, vaša neskaljena sreča ne potrebuje nikakih prijateljev, zato vas prosim samo, da me ohranite v prijateljskem spominu.

Milica ga je pozorno in veselo pogledala v oči. V svojem srcu je bila zadovoljna, da se je z njim spravila; v poslednjem času je osebnost Kromskega zasedla v njenem srcu in njeni domišljiji tako važno mesto, da bi težko utrpela njegovo izgubo.

— Ah vi niste več nekdanji Rostislav. — ie

vzdihnila. — No, ta sprava me veseli; resnični prijatelj mi je vedno potreben ne glede na mojo družinsko srečo.

Ona se ni zavedla, kakšno ogorčenje in kakšen podsmev za izražala njen glas in njeno obličje pri zadnjih besedah; za Rostislava je bilo to nepričakovano odkritje.

«Milica je nesrečna v zakonu.» To spoznanje je v hipu pogasilo njegovo ljubosumnost. Goreče ji je poljubilo roko, sedel poleg nje ter začel govoriti z njo zaupno kakor nekdaj; pozneje, ko so bili vsi na terasi, sta bila oba dobre volje in njih daljni prijateljski odnosi so bili na novo vzpostavljeni.

Naslednji dnevi so potekali veselo. Kromski je posvečal svoji prijateljici ves čas, ki mu ga je pustilo delo; pogovarjala sta se, hodila na izprehode, igrala klavir četverstočno in neopazno se je med njima razvila vsakdanja odprtost in globljena medsebojna zaupnost.

Za časa dvojnega službene odsotnosti Rostislava je prišel Džemalidin s konjema in pisnom od grofa. Pismo je bilo ljubeznivo. Berenklau je obsojal ostudni Leopoldov zločin, ji izrazil svoje globoko sožalje ter pisal, da pride čim

prej mogoče; o Krenici in mestu niti besede, toda iz vsake vrste se je čutila njegova mrzična nestrpnost videti ženo. Moževa pošiljatev in pismo sta narušila veseli mir zadnjih dni in Milica se je vznemirila. Spomnila se je verige, s katero je prikemana, zopet je čutila, kako izginja oblastni vpliv moževe osebnosti, kakor hitro je daleč od njega. Milica ni nič trpela zaradi ločitve; nasprotno, zdelo se ji je, da se je osvobodila težkega, davčnega jo jarma, in če je le pomislila na povratek v Krenico, jo je pretresel mraz po vsem životu. Pismo je izzvalo v njej živo sliko grofa; hkratu ga je imela pred očmi, kako ljubeče jo gleda, videla je njegov očarajoči nasmeh, ki je tako vplival na njeno voljo. Toda skoraj istočasno je vstajala v njej nezaupnost, celo sovražnost, ki se je stalno skrivala v globini njene duše napram možu vključno skupnemu življenju in temu, da ji je mož ugajal in jo je včasih njegova vroča ljubezen opajala. Toda zdaj je v njej prevladalo neprijetno čustvo; vrgla je pismo v skaflo, in da bi se raztresla, je sklenila izprehoditi se.

Milica si je nadela klobuk in vzela solčnik. Hotela je na trdnjavsko izprehajališče, tedaj pa se je spomnila svojih konj in se napotila h ko-

Biser čistil

